

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Iktatószám: IV/2731-1/2020/EAT

Hiv. szám: -

Melléklet: -

Tárgy: A magyar orvosok kérdései és kérései a koronavírus kapcsán

dr. Elek Norbert Elnök Úr
részére

Magyar Orvosok Szakszervezete

mosz@mok.hu

Tisztelt Elnök Úr!

Kérem, engedje meg, hogy Prof. Dr. Kásler Miklós miniszter úrnak, illetve nekem írt levelére ez úton válaszoljak!

1. Munkaidő/Munkarend kérdései

1.1. Előreláthatóan a fertőzött betegekkel foglalkozó orvosoknak/egészségügyi személyzetnek milyen munkarendben kell majd dolgoznia?

Az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló *2003. évi LXXXIV. törvény* (a továbbiakban: Eütev.) szerint, ha az egészségügyi szolgáltató tevékenysége a Munka Törvénykönyvről szóló *2012. évi I. törvény* 90. § a) pontja alapján megszakítás nélküli, akkor az alkalmazott egészségügyi dolgozó egészségügyi tevékenységet

- műszakbeosztás szerinti munkarendben,
- egészségügyi ügyelet keretében,
- készenlét útján vagy
- rendkívüli munkavégzés

keretében végezhet.

1.2. Maximum mennyi munkára kötelezhetőek/mi jelenleg az elrendelhető rendkívüli munka felső határa?

Az Eütev. 12.D § (3) bekezdése alapján az alkalmazott egészségügyi dolgozó számára - a heti 40 órás rendes munkaidőn felül - naptári évenként legfeljebb 416 óra egészségügyi ügyelet rendelhető el azzal, hogy a rendkívüli munkavégzés és az elrendelt egészségügyi ügyelet együttes időtartama nem haladhatja meg naptári évenként a 416 órát. Fontos meghatározni, hogy mi nem minősül rendkívüli munkavégzésnek. Az Eütev. alapján nem minősül rendkívüli munkavégzésnek az egészségügyi ügyeletben történő munkavégzés. Ha a készenlét alatti

munkavégzés elrendelésére önként vállalt többletmunka terhére kerül sor, a készenlét alatti munkavégzés az Mt. 107. § a) pontjától eltérően nem minősül rendkívüli munkának. Készenlét alatti munkavégzés esetén munkaidőnek minősül a munkavégzésre való behívás időpontjától a munkavégzés befejezéséig terjedő idő. Az egészségügyi dolgozó beosztás szerinti napi munkaideje a 12 órát akkor haladhatja meg, ha az egészségügyi dolgozó a 12 órát meghaladó munkaidejében kizárólag egészségügyi ügyeletet lát el. Ebben az esetben az alkalmazott egészségügyi dolgozó napi 12 órát meghaladó munkaideje beosztható. A heti munkaidő a munkáltató rendelkezése szerint a munkaidőkeret átlagában a 48 órát nem haladhatja meg azzal, hogy ennek terhére a munkáltató a napi munkarend szerinti munkaidőn túl rendkívüli munkavégzést vagy egészségügyi ügyeletet rendelhet el. Azonban a rendes munkaidő, az egészségügyi ügyelet, valamint az önként vállalt többletmunka együttes időtartama a munkaidőkeret terhére nem haladhatja meg a heti 60 órát, vagy egészségügyi ügyelet ellátása esetén a heti 72 órát. A heti munkaidő meghatározott legmagasabb időtartamába az egészségügyi ügyelet teljes időtartamát, valamint az egészségügyi ügyeleten kívül elrendelt rendkívüli munkavégzés időtartamát is be kell számítani. A munka törvénykönyvéről szóló *2012. évi I. törvény* 108. § (1) bekezdése alapján nem korlátozott a rendkívüli munkaidő elrendelése baleset, elemi csapás, súlyos kár, az egészséget vagy a környezetet fenyegető közvetlen és súlyos veszély megelőzése, elhárítása érdekében. Egészségügyi válsághelyzet esetén a kirendelt egészségügyi dolgozó napi munkaideje a napi 12 órát nem haladhatja meg. Jelezzük azonban, hogy a helyzet súlyosbodása esetén a szükségleteknek megfelelően ettől eltérő szabályozás is életbe léphet.

1.3. A teljesítendő műszakok között hazamehetnek, vagy számukra „karanténzállást” biztosítanak?

Az egészségügyi válsághelyzeti ellátásáról szóló 521/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet alapján, ha a kirendelt személy lakóhelye, illetve tartózkodási helye és a kirendelés helye közötti napi közlekedésre nincs lehetőség, illetve ez aránytalan nehézséggel járna, a kirendelt személy elhelyezéséről és ellátásáról szükség esetén

- fekvőbeteg-gyógyintézethez való kirendelés esetén a fekvőbeteg-gyógyintézet,
- háziorvosi, illetve járóbeteg-szakellátási feladatra történő kirendelés esetén a kirendelés helye szerinti település polgármestere útján a kirendelés helye szerint illetékes megyei védelmi bizottság elnöke

gondoskodik.

1.4. Amennyiben a kórházi szállásokon kell maradniuk, legfeljebb mennyi távollét rendelhető el távol az otthonuktól, családjuktól?

Erről nem rendelkezik jogszabály, ez a beosztás szerinti munkarend és az egyéni belátás kérdése. Felhívjuk azonban a figyelmet arra, hogy az egészségügyi veszélyhelyzet súlyosbodása esetén az ellátás biztonságának biztosítása felülírhatja az egyéni szempontokat.

2. Szabadidő/Pihenőidő – otthon/munkahelyen

2.1. A rendkívüli munka idején mennyi pihenőidő jár a dolgozóknak a munkahelyen, illetve két műszak között?

Az Eütev. 12.G § (1) és (2) bekezdése alapján az egészségügyi tevékenység befejezése és a következő, munkarend szerint megkezdett egészségügyi tevékenység között legalább tizenegy óra időtartamú megszakítás nélküli pihenőidőt kell biztosítani, amely a megszakítás nélkül

működő egészségügyi szolgáltatók esetében a felek megállapodása alapján legalább nyolc óra időtartamú megszakítás nélküli pihenőidőre csökkenthető. A Kollektív Szerződést aláíró intézmények esetében 11 órás pihenőidő került kikötésre. Egészségügyi ügyelet esetén ezt a pihenőidőt közvetlenül az egészségügyi ügyelet befejezését követően kell kiadni. A heti pihenőnapok egyenlőtlenül is beoszthatók feltéve, hogy az alkalmazott egészségügyi dolgozó munkaköri feladataként munkaidejének legalább ötven százalékában ügyeleti feladatokat lát el azzal, hogy hat nap munkavégzést követően legalább egy pihenőnap kiadása kötelező. A gyermekét egyedül nevelő munkavállaló számára - gyermeke hároméves korától négyéves koráig - rendkívüli munkaidő vagy készenlét - a 108. § (2) bekezdésében foglaltakat kivéve - csak hozzájárulásával rendelhető el. **Egészségügyi válsághelyzet esetén a kirendelt egészségügyi dolgozó napi munkaideje a napi 12 órát nem haladhatja meg.**

2.2. A két műszak közötti pihenőidőt otthon/kórházban kijelölt helyen/átmeneti szálláson kell majd eltölteni?

Jelenleg nincs meghatározva, hogy a pihenőidőt hol kell eltöltenie a dolgozónak. Kiemelt szempont, hogy a pihenőidő alatt a munkavállaló valóban pihenni és regenerálódni tudjon, ugyanakkor a konkrét feltételeket jelentősen befolyásolhatja az elhelyezés, a lakóhely távolsága, a munkabeosztás, és az intézményben nyújtott ellátás mennyisége.

3. Rendkívüli munkavégzés elrendelése/mentesség

3.1. Tagjainkat nagyon aggasztja, hogy nem tudják, hogy az egyes különleges élethelyzetekben (pl. kisgyermekes, GYED-en, GYES-en lévő szülők) lévő munkavállalók rendkívüli munkavégzés céljából berendelhetőek lesznek-e.

A katasztrófavédelelről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 54. § (1) bekezdése szerint mentesülnek ilyen esetben az állampolgárok a polgári védelmi kötelezettség alól.

Mire számíthatnak az egészségügyi és egészségügyben dolgozók ebben a rendkívüli helyzetben?

Az egészségügyi válsághelyzeti ellátásáról szóló 521/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet alapján egészségügyi válsághelyzetben az egészségügyi dolgozó kirendelhető egészségügyi tevékenység ellátására alapellátást, járóbeteg-szakellátást vagy fekvőbeteg-szakellátást nyújtó, az egészségügyi válsághelyzet felszámolásában résztvevő intézménybe vagy időszakosan működő gyógyintézetbe. Nem rendelhető ki a munkavállaló, illetve a foglalkoztatott:

- a várandóssága megállapításától gyermeke hároméves koráig,
- gyermeke tizenhat éves koráig, ha gyermekét egyedül neveli,
- hozzátartozójának tartós, személyes gondozása esetén,
- ha a rehabilitációs szakértői szerv legalább ötven százalékos mértékű egészségkárosodását megállapította, illetve
- ha az Országos Mentőszolgálat adott válsághelyzet felszámolásában érintett szervezeti egységébe tartozik.

Mi az álláspont IVF kezelés alatt álló nők esetén, amikor a várandósság még nem kimutatható?

A kirendelhetőség felfüggesztésre vonatkozó szabályok a terhesség megállapításától érvényesek.

3.2. A tegnapi napon megjelent rendkívül fontos utasítás értelmében fokozottan védeni kell a 65 éven felüli egészségügyi dolgozókat.

Kérjük a szíves tájékoztatásukat arra vonatkozóan is, hogy a különböző, a betegség súlyosabb lefolyása szempontjából magasabb kockázatot jelentő betegségekkel élő dolgozókat megilleti-e a fokozott védelem, és az miben áll?

(Ideértve, de nem kizárólag: autoimmun betegségek, szervtranszplantáció utáni állapot, cukorbetegség, asthma/COPD stb. eseteit.)

Az állam egészségügyi válsághelyzet esetére a tömeges ellátás feltételeinek biztosítása, a szükséggyógyintézetek működéséhez, továbbá az egészségügyi válsághelyzeti ellátáshoz szükséges gyógyszerek, egészségügyi anyagok és eszközök azonnali rendelkezésre állása céljából ún. Állami Egészségügyi Tartalékot tart fenn, melynek célja, hogy a védekezéshez szükséges eszközök beszerzéséhez szükséges források rendelkezésre álljanak, melyek beszerzésével védelem biztosítható minden érintett részére. Természetesen a munkáltatónak lehetősége van figyelembe venni az egyéni érintettségeket a feladatok kiosztásánál.

4. Rendkívüli munka díjazása – veszélyességi pótlék

Kérjük, biztosítsák, hogy a rendkívüli munkát végző, fertőző betegekkel érintkező, élvonalban dolgozók országosan, egységesen méltó fizetést/pótlékot kapjanak, amitől az egyes kórházak legfeljebb csak felfelé térhessenek el!

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény egészségügyi intézményekben történő végrehajtásáról szóló 356/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet 16.§-a határozza meg a pótlékok fajtáit és mértékét. Ezek alapján a közalkalmazottat diagnosztikai, asszisztensi, traumatológiai, intenzív terápiais, infektológiai, pszichiátriai, rezidensi vagy ápolási illetménypótlék illeti meg.

5. Kórházi szállás/karantén az egészségügyi dolgozók számára

Sajnos valószínűleg egyre több egészségügyi dolgozó kerül majd karanténba, illetve elkülönített szállásra lesz szükségük. Kérjük, tegyenek meg mindent, hogy méltó szállást és megfelelő ellátást kapjanak az élvonalban dolgozók!

Megértem ezt az igényüket, arról kell azonban tájékoztatnom Önöket, hogy a karanténak kialakított helyiségekért az azokat létrehozó és működtető intézmény felelős.

Természetesen mindent elkövetünk annak érdekében, hogy a karanténok a lehető legbiztonságosabb és legkényelmesebb ellátást legyenek képesek nyújtani valamennyi elzárt honfitársunk, közöttük az érintett egészségügyi dolgozók számára is, ez azonban jórészt a kórházak menedzsmentjén, illetve kapacitásain fog múlni.

6. Az egészségügyi dolgozók gyermekeinek elhelyezése

6.1. Mire számíthatnak az egészségügyi dolgozók, most, hogy bezárnak a bölcsődék/óvodák/iskolák, amennyiben nem tudják megoldani a gyermekfelügyelet?

6.2. Milyen központi intézkedések várhatóak arra vonatkozóan, hogy segítsék a „kulcsfontosságú” dolgozók gyermekeinek napközben elhelyezését?

A települési/fővárosi kerületi önkormányzat polgármestere dönt a bölcsődék és az óvodák bezárásáról. Ha a javaslatunkat elfogadják, akkor lehetőség lesz ügyelet biztosítására - óvoda/bölcsőde - pontosan azon szülők számára, akik olyan munkakört látnak el, amely létfontosságú. Az iskolára vonatkozóan már jelenleg is lehetőség van a kiscsoportos ügyeletre.

6.3. *Milyen intézkedésekre számíthatnak a dolgozók, a gyermekfelügyelet tekintetében, amennyiben az egyedülálló szülő/gondviselő vagy akár mindkét szülő karanténba kerül?*

Ha mindkét szülő karanténba kerül, akkor feltehetően a gyermekük is, hiszen egy háztartásban élnek. Ha mégsem, akkor a nagyszülők, a rokonok, a barátok, közeli hozzátartozók tudnak vigyázni - a szülők kérésének eleget téve- a gyermekekre. Ha ez sem lehetséges, akkor marad a gyermekjóléti alapellátáson belül a gyermekek átmeneti otthona, amely ellátási forma konkrétan ilyen helyzetekre jelent megoldást. Ha a szülő egészségi állapota romlik, akkor felmerülhet gyámrendelés szükségessége a gyermek részére. Ennek érdekében a szülő, az ő akadályoztatása esetén a gyermek bármely hozzátartozójának és a szülőt ellátó egészségügyi intézménynek is értesítenie kell a gyámhatóságot (gyermekvédelmi, gyámügyi feladatkörében eljáró megyei/fővárosi kormányhivatal járási/fővárosi kerületi hivatala).

7. A rendkívüli helyzet hatása a rezidensképzésre

7.1. *Ha a szakorvosjelölt visszahívásra/átirányításra kerül a külső gyakorlati helyéről, tehát eltér a szakképzési tervétől, akkor előreláthatóan a szakképzési ideje meghosszabbodik a kiesett idővel?*

Az egészségügyi felsőfokú szakirányú szakképzés megszerzéséről szóló 22/2012. (IX. 14.) EMMI rendelet alapján a rezidens szakképzését a képzési tervének megfelelően köteles teljesíteni. Az erre vonatkozó jogszabályi módosításához szükséges soron kívüli intézkedéseket az egészségügyi ágazat már megtette, a jogszabály módosítás folyamatban van. Ennek során a vonatkozó jogszabályi rendelkezések módosításra kerülnek úgy, hogy a rezidens szakorvosképzését érintően nem érheti hátrány abban az esetben sem, ha veszélyhelyzet esetén ellátási érdekből a képzési helyétől, osztályától, vagy szakmai gyakorlatától eltérő helyen van szükség az egészségügyi tevékenység végzésére. Továbbá a miniszteri rendelet módosítását követően lehetővé válik, hogy a rezidens közegészségügyi, vagy ellátási érdekből más területen végzi a betegellátást veszélyhelyzet esetén, munkája a képzési idejébe beszámításra kerül.

7.2. *Ha nem a képzési terv szerint teljesülnek a gyakorlatok, felfüggesztésre kerülhetnek az ösztöndíjak pl. Markusovszky ösztöndíj?*

A támogatott szakképzését folytató szakorvos és szakgyógyszerész jelöltek, a Rezidens Támogatási Program ösztöndíjaira vonatkozó jogszabályi rendelkezések (162/2015. (VI.30.) Korm. rendelet 26-29. §), valamint a megkötött ösztöndíj szerződés rendelkezései szerint jogosultak az ösztöndíjra, amennyiben az egyetem által előre meghatározott és visszaigazolt képzési terv szerint teljesítik a szakképzésüket. Fontos hangsúlyozni, hogy az ösztöndíjak folyósítása havonta utólag történik, és a folyósítás során tört hónapokat nem vesznek figyelembe. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy ha a rezidens akár csak 1 napot is képzési tervének megfelelően dolgozott az ösztöndíj folyósításra kerül.

Ennek megfelelően a március közepét követően meghozott rendkívüli járványügyi intézkedések az április hónapban esedékes ösztöndíjak folyósítását nem érinti.

A rendkívüli járványügyi veszélyhelyzettel kapcsolatos döntések meghozatala során kiemelt hangsúlyt fektetünk arra, hogy az egészségügyi szakképzésben lévők jövedelemtől vagy ösztöndíj támogatástól ne essenek el.

7.3. *A rezidensek/szakorvosjelöltek gyakran más városban is töltenek el gyakorlatot (pl. klinikán töltendő kötelező gyakorlatok esetén), és a lakhatással kapcsolatban extra költségeik merülnek*

fel (albérlet stb.). Visszarendelés esetén – az aláírt lakásbérleti szerződések alapján – fennáll az albérletfizetési kötelezettségük, ez jelentős plusz kiadást jelenthet!

A rezidensek elsődleges képzési helyétől eltérő képzési helyen gyakorlati képzését töltő rezidens visszarendelése esetén, a visszarendelést elrendelő egészségügyi szolgáltatóval szükséges egyeztetni, tekintettel arra, hogy a lakásbérleti szerződés megkötésének körülményei különbözőek lehetnek.

8. Egészségügyi dolgozók külföldi utazásának tilalma

Mi a helyzet azonban azokkal, akik már hosszú hónapokkal ezelőtt lefoglalták, befizették utazásaikat, akár egy egész év munkájának (ügyeletekkel, túlórákkal együtt) minden megtakarítása veszne most el?

A 41/2020. (III. 16.) Korm. rendelet 6. §. (1) a) pontja értelmében az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény szerinti egészségügyi dolgozók Magyarország területét csak az ágazat irányításáért felelős miniszter külön engedélyével hagyhatják el.

Az ország biztonsága mind az esetleges fertőzésveszély megelőzése, mind a megfelelő számú egészségügyi személyzet biztosítása terén prioritás minden egyéni szemponttal szemben.

Megértem azt, hogy hogy sokak számára a befizetett összegek esetleges elvesztése súlyos veszteség, azonban ez a kérdés nem egészségügyi jellegű, és súlyát tekintve nem összevethető azzal a felelősséggel, amelyet közösen az ország sorsáért viselünk.

9. Munka megtagadásának kérdése

Különböző ellátási helyekről érkeznek a jelzések a kollegáktól, hogy nem áll a rendelkezésükre megfelelő egyéni védőfelszerelés, ezért többen úgy gondolják, hogy ebben az esetben – a közvetlen vezetőknél tett többszöri jelzést követően – a munkavégzés megtagadásának különböző lépéseire kell folyamodniuk a saját és betegek védelmében. A Munka törvénykönyve (Mt. 54 § (1) bekezdés) szerint a munkavállaló köteles megtagadni az utasítás teljesítését, ha annak végrehajtása más személy egészségét vagy a környezetet közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné. Továbbá az Mt. 54.§ (2) bekezdése alapján az utasítás megtagadására az is lehetőséget ad, ha annak teljesítése a munkavállaló saját életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné.

A megítélésünk szerint veszélyeztetésnek minősül különösen a szükséges biztonsági berendezések, az egyéni védőeszközök működésképtelensége, illetve hiánya is.

Egyértelmű rendelkezésre, szabályozásra van szükség arra vonatkozóan, hogy a fent hivatkozott Mt. rendelkezések a jelenlegi veszélyhelyzetben is alkalmazhatóak-e? Amennyiben nem alkalmazhatóak, akkor az élet és testi épség megóvásához szükséges intézkedéstől való eltérésből eredő károsodásért ki viseli a felelősséget? Pontos, világos rendelkezést, munkaiügyi szabályozást igényel a megítélésünk szerint, hogy ebben a veszélyhelyzetben az egészségügyi dolgozók milyen esetben tagadhatják meg a az utasítást, a munkavégzést?

Nyomatékosan kérjük, hogy tegyenek meg mindent, hogy az egészségügyi dolgozók megkapják a megfelelő egyéni védőfelszerelést, illetve a megfelelő tájékoztatást és képzést is a védőeszközök használatáról.

A Munka törvénykönyve valóban meghatározza azokat az eseteket, amikor a dolgozó megtagadhatja, illetve amikor meg kell tagadnia a munkavégzést. Azonban a jogszerű munkáltatói utasítás megtagadásának elsősorban fegyelmi, továbbá munkajogi következményei lehetnek.

Mindannyiunknak az a közös érdeke, hogy ilyen helyzetekre ne kerüljön sor. A tárca, illetve a kormány mindent elkövet annak érdekében, hogy minden egészségügyi dolgozó számára folyamatosan biztosítsa a biztonságos munkavégzéshez szükséges védőfelszereléseket.

Őszintém remélem, hogy a fentiekben sikerült érdemi válaszokat adnom a kollégák kérdéseire, és megfelelő információt nyújtanom a további közös munkához. Tekintettel arra, hogy az ország sorsa, honfitársaink egészsége, biztonsága, és sok esetben az élete is most az Önök kezében van, kérem további együttműködésüket, és hogy mindent tegyenek meg a járvány terjedésének megakadályozása érdekében!

Tájékoztatom, hogy a minisztériumi és egyéb központi állami szervektől származó, jogi irányítást tartalmazó leiratok, körlevelek, útmutatók, iránymutatások, állásfoglalások és egyéb informális jogértelmezések bíróság vagy más hatóság előtt kötelező erővel nem bírnak, ezért a jelen levélben foglaltak csupán tájékoztató jellegűek.

Budapest, 2020. március „26”

Üdvözlettel:

Prof. Dr. Horváth Ildikó
egészségügyért felelős államtitkár